

HISTORIA POLSKIEJ FUNDACJI SPOŁECZNO-KULTURALNEJ W QUEBECU

Pewnego dnia, jesienią 1972 roku do prezesa Polskiej Kasy Oszczędności, Czesława Ochmana, zwrócił się jeden z jego klientów z interesującą propozycją założenia fundacji. P. Jan Burowski, zamożny właściciel domu w Westmount, Żyd z Polski, chciał uczcić pamięć swoich wybawców w czasie wojny, fundując specjalne stypendium ich imienia. Była mowa o 30 tysiącach, potem, po powrocie z Izraela p. Burowski wspominał o zapisie na rzecz fundacji połowy swego majątku.

Niestety, początkowe problemy organizacyjne Kasy nie sprzyjały szybkiemu założeniu fundacji. W cztery lata później p. Burowski zapadł na chorobę Alzheimera i jego projekt upadł. Jednak niezupełnie. Prezes Kasy, Czesław Ochman coraz częściej myślał o założeniu fundacji. Wśród Polonii montrealskiej panowało pewne niezadowolenie z działalności ogólnokanadyjskiej fundacji polonijnej Milenium (zał. w 1964 r.) Mimo zbiórek na terenie Montrealu na jej rzecz, dotacje dla organizacji w Montrealu były raczej skąpe.

W tym okresie na terenie Montrealu czynne były polskie szkoły sobotnie, drużyny harcerskie, grupy taneczne, chóry, teatry amatorskie i Biblioteka Polska. Wszystkie organizacje wymagały dodatkowych funduszy, które uzupełniano w zbiórkach ulicznych, przy okazji 3-majowych akademii, kiermaszy lub pikników.

We wrześniu 1978 r. na miesięcznym zebraniu Zarządu Kasy powtórzono uchwałę z 1972 r. i uchwalono jednomyślnie założenie Polskiej Fundacji w oparciu o Kasę. Ustalono także, by wstępne prace organizacyjne rozpoczęła komisja wyłoniona z zarządu Koła Przyjaciół Harcerstwa (KPH), ale bez uszczuplenia zarządu Kasy. Zarządowi KPH zależało na zabezpieczeniu funduszu powstałego po likwidacji ośrodka harcerskiego „Gniezno”. Z końcem września tego roku zaczęła działać komisja w składzie: Władysław Stępień, prezes KPH, Czesław Ochman, prezes PKO i wiceprezes KPH oraz Marian Wojdan, skarbnik KPH i członek władz Kasy. Komisja zajęła się opracowaniem zarysów nowej instytucji i dokooptowała pięć osób: dr Tadeusza Brzezińskiego, Czesława Gajewskiego, Edwarda Krajewskiego, ks. Henryka Pieprzyckiego i Tadeusza Sołowija. Przygotowanie dokumentu prawnego do zarejestrowania Polskiej Fundacji pod nazwą FONDATION SOCIO-CULTURELLE POLONAISE DU QUEBEC zlecono mec. Janowi Zaścińskiemu. W następnych miesiącach grupa założycieli powiększyła się o dalszych siedem osób. Cele wytyczne Fundacji opracowane przez Cz. Gajewskiego, T. Sołowija i J. Zaścińskiego zostały zatwierdzone na zebraniu członków założycieli w dniu 16 stycznia 1979 r. Zebranie upoważniło mec. Zaścińskiego do złożenia podania o inkorporację i powołało Komisję Regulaminową złożoną z pp. Czesława Gajewskiego, Jana Gołkontta, Tadeusza Sołowija i Jana Zaścińskiego, której zlecono opracowanie statutu Fundacji.

Dnia 9 kwietnia Ministere des consommateurs, cooperatives et institutions financieres wydało członkom założycielom „Lettres Patentes” (Loi des compagnies 3^e partie) jako instytucji o celach dobroczynnych. Podanie o inkorporację podpisali: dr Tadeusz Brzeziński, Czesław Gajewski, Stanisława Gołębiowska (s. Terezja), Jan Bogdan Gołkontt, Edward Krajewski, Franciszek Moskal, Czesław Ochman, dr Henryk Pieprzycki (Franciszkanin), Irena Romanowska, Anna Serafin, dr Stanisław Skoryna, Tadeusz Sołowij, Władysław Stępień, Marian Wojdan i mec. Jan Zaściński.

Według prawa sygnatariusze dokumentu stali się Członkami Założycielami POLSKIEJ FUNDACJI SPOŁECZNO-KULTURALNEJ i jej Radą Administracyjną. Na pierwszym zebraniu Rada

wybrała następujący zarząd: Władysław Stępień - prezes, Czesław Ochman i Tadeusz Sołowij - wiceprezesa, Irena Romanowska - sekretarz, Czesław Gajewski - skarbnik.

Najważniejszym zadaniem zarządu było uzyskanie dla Fundacji przywileju organizacji dobroczynnej, dzięki czemu darczyńcy mogą otrzymywać pokwitowania na odpisy podatkowe. Po przeprowadzeniu zmian statutowych wymaganych przez władze, walne zebranie w dniu 18 września 1979 r. zatwierdziło te zmiany. Uchwaliło również wysokość jednorazowej wpłaty: 1000 dol. dla członka fundatora i 100 dol. dla członka zwyczajnego. Nazwiska fundatorów będą umieszczane na Tablicy Honorowej Fundacji, a nadto coroczne stypendia lub dotacje będą nosiły nazwiska fundatorów. Kadencja członków Rady Administracyjnej jest trzyletnia. W roku 1979, na skutek wyjazdów z Montrealu, ustąpili z Rady pp. Czesław Gajewski, Jan Gołkontt, Franciszek Moskał oraz, z powodu choroby, Irena Romanowska. Na ich miejsce i czas ich kadencji Rada dokooptowała pp. dra Lidę Adamkiewicz, Marcina Furmana oraz Janusza Mazura. W roku 1980 Rada dokooptowała Antoniego Jakimika, działacza i kasy, i KPH. Antoni Jakimik pełnił funkcję sekretarza zarządu od roku 1980 do 1983 i skarbnika od kadencji 1983-84 aż do zgonu w 1993 r.

Ministerstwo Finansów, Dept. of Revenue and Taxation, pismem z dnia 28 stycznia 1980 r. uznało Polską Fundację instytucją dobroczynną (Registered Charity) pod numerem 0560367-22-08.

W listopadzie 1979 r. Fundacja wzięła udział po raz pierwszy w dorocznym kiermaszu Komitetu Pomocy Dzieciom i Osobom Starszym. Odtąd co roku bierze w nim udział nieprzerwanie do chwili obecnej. Na stole Fundacji Tablica Honorowa z nazwiskami darczyńców i różne ulotki i fotografie uprzymiawiające rolę i działalność Fundacji w środowisku polonijnym. W czasie pierwszej obecności na bazarze rozdawano ulotkę napisaną przez ks. Henryka Pieprzyckiego, w której czytamy min.: *„Dla odchodzącego pokolenia tych, którzy walczyli za Polskę, którzy na emigracji budowali polskie kościoły i zakładali zręby polonijnych organizacji społeczno-kulturalnych, POLSKA FUNDACJA SPOŁECZNO-KULTURALNA będzie rękomią, że ich trud nie pójdzie na marne, że PAMIĘĆ O NICH NIE ZAGINIE.”*

Rozpoczyna się okres rozbudowy Fundacji. Pod koniec 1980 r. kapitał Fundacji wzrósł do 42.992 dol. Do funduszu „Gniezno” doszedł dar pp. Marcina i Władysławy Furman, 10.000 dol. oraz suma 5.000 dol. z zapisu śp. Niny Seredy. W tym okresie Fundacja liczyła 19 członków i 4 fundatorów. Fundacja poświęca dużo wysiłku w pozyskiwaniu nowych członków i budzeniu świadomości, że instytucja taka jak Fundacja jest bardzo użyteczna i potrzebna w środowisku polonijnym. Zorganizowana z dużym wysiłkiem loteria przyniosła dochód 22.000 dol.; doszły dwa zapisy testamentowe.

W listopadzie 1984 r. umiera pierwszy prezes Fundacji Władysław Stępień. Funkcję prezesa przejął Jan Tęśiorowski. W roku 1985 w wykonaniu uchwały Walnego Zebrania powołano Komitet Darów i Zapisów, na którego czele stanął i pozostał do roku 2003 wiceprezes Czesław Ochman. Zaproponował on na swego następcę p. Jana Szweykowskiego, co zostało zatwierdzone na Walnym Zebraniu w czerwcu 2003 r.

W lipcu 1980 r. wiceprezes Jan Tęśiorowski w artykule w torontońskim *Głosie Polskim* podkreślił ważność stałego informowania opinii publicznej o celach i działalności Fundacji. Mówiąc o pracy niezbędnej dla propagowania tych celów wiceprezes Tęśiorowski zaznaczył, że Fundacja potrzebuje pomocy nie tylko w formie darów pieniężnych i zapisów testamentalnych, ale i pracy wszystkich ludzi dobrej woli.

Na wiadomość o brutalnym zamordowaniu ks. Jerzego Popiełuszki, z inicjatywy prezesów Polonijnej Kasy Kredytowej i Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej, pp. Zenona Mazura i Jana

Tęšiorowskiego i przy współpracy duchowieństwa, powstała myśl uczczenia pamięci ks. Popiełuszki koncertem okolicznościowym. Stroną artystyczną zajął się Zdzisław Marczyński. W koncercie wzięli udział: Ireneusz Bogajewicz, Lidia Kłobucka, Jadwiga Knott, Zdzisław Marczyński, Anna Moszczyńska, Władysław Radny i Sasza Saniewski. Wiersze poetów solidarnościowych recytowała Iwona Urbańska. Na koncercie obecni byli przedstawiciele kurii biskupiej i rządu prowincji. Dochód z koncertu stał się zaczątkiem Funduszu im. ks. Jerzego Popiełuszki, którym zarządza Fundacja i z jego odsetek wypłaca dotacje księżom studiującym w Montrealu - do końca 2003 r. wypłacono z tego funduszu 12.055 dol.

W lipcu 1985 r. umiera nagle prezes Jan Tęšiorowski, zarząd konstituuje się na nowo 13 lipca i wybiera prezesem, dotychczasowego 2 wiceprezesa, Henryka Winiarskiego, członka Fundacji od 1980 r. i zarządu od 1984.

W marcu 1980 r. kapitał Fundacji wynosił 41.000 \$. Rozpoczął się okres intensywnej pracy nad powiększeniem kapitału Fundacji. Akcja propagandowa szła w kierunku werbowania nowych członków. Dzięki współpracy kierownika stacji radiowej CFMB, p. Stańczykowskiego, członkowie zarządu Fundacji prowadzili audycje przekazując wiadomości o działalności i celach Fundacji. Prócz radia o celach Fundacji informowały pisma z Toronto *Głos Polski* i *Związkowiec*.

W roku 1984, z okazji pięciolecia istnienia Polskiej Fundacji, prezes Henryk Winiarski opracował komunikat, w którym min. podkreślił stale wzrastające potrzeby finansowe organizacji polonijnych. Na przykład w r. 1984 otrzymano podania liczące w sumie na dotacje w wysokości ok. 25 tys. dol. Fundacja była w stanie wypłacić tylko jedną trzecią tej sumy. Aby spełniać oczekiwania i wypłacać kwotę 50 tys. w dotacjach potrzebny był kapitał, przynajmniej pół miliona dolarów. Powiększenie kapitału wymagało pozwolenia Ministry of National Revenue, do którego zwrócił się listownie wiceprezes Henryk Winiarski. Pozwolenie to zostało Fundacji udzielone.

W maju 1986 r. zarząd Fundacji, przy poparciu dyrekcji stacji CFMB, inicjuje serię programów radiowych pod hasłem „PAMIĘĆ O NICH NIE ZAGINIE”. W kwietniu 1987 r. kapitał Fundacji osiąga prawie 250.000 dol. Fundacja liczy sobie 147 członków i 40 fundatorów.

We wrześniu 1987 r. zarząd uchwalił dokooptowanie Zbigniewa Małeckiego na zastępcę skarbnika. W październiku tego roku, z jego inicjatywy Polska Fundacja uczciła panie - ochotniczki, działaczki polonijne uroczystym przyjęciem w sali parafialnej kościoła Misji św. Wojciecha. Po nabożeństwie odprawionym przez ks. Henryka Pieprzyckiego, który przypomniał, że „zebraliśmy się tutaj, by pomagać innym, służyć Bogu i Polsce”, zebrane działaczki zostały ugoszczone wspaniałym bankietem. W zastępstwie nieobecnego prezesa Henryka Winiarskiego przemówił wiceprezes Czesław Ochman przypominając osiągnięcia Komitetów Pomocy Polsce, Pomocy Dzieciom, ochotniczek pracujących w Bibliotece Polskiej, pań odwiedzających polskich weteranów w szpitalu w Ste-Anne de Bellevue czy w Instytucie Dobroczynności im. Marii Skłodowskiej. W części artystycznej wystąpili: Janina Lenobel, Jadwiga Knott, Ireneusz Bogajewicz i Zdzisław Marczyński. Zapowiadała Iwona Urbańska. Apetyczny bufet przygotował szef kuchni Instytutu Dobroczynności Jerzy Jełowicki, organizacja spoczywała w rękach Janusza Mazura.

Na dziesięciolecie Fundacji w kwietniu 1989 r. kapitał Fundacji przekroczył 300 tys. dol. Ilość członków wzrosła do 183, a fundatorów do 63.

W tym czasie, Janusz Szewczyk, właściciel kwaciarni i członek Komitetu Darów i Zapisów, zwrócił się do zarządu z propozycją utworzenia polskiej sekcji na cmentarzu Notre-Dame-des-Neiges, wzorem innych grup etnicznych, które rozbudowały już różne tereny dla swych członków. Pomysł p.

Szewczyka przewidywał nabycie przez Fundację pasa działek wzdłuż drogi cmentarnej, celem odsprzedaży zainteresowanym. Dochód zasiliłby majątek Fundacji. Zarząd powołał Komitet w składzie: Antoni Jakimik, Zbigniew Małecki, Czesław Ochman i ks. Henryk Pieprzycki, celem rozważenia tego projektu. Komitet przedłożył zarządowi plan działania, łącznie z projektem pomników. Mimo sprzeciwu niektórych członków zarządu, zdecydowano nabyć pierwszą działkę, rezerwując prawo do nabycia dalszych.

Gdy w lutym 1988 r. zmarł Bolesław Lewandowski, który w swym testamencie zapisał Fundacji całe swe oszczędności, 95 tys. dol., było rzeczą oczywistą, że Polska Fundacja musiała zapewnić swemu największemu dobroczyńcy godne miejsce pochówku i opiekę nad jego grobem. Z zakupionych dwóch potrójnych działek na cmentarzu Notre-Dame-des-Neiges, przeznaczono jeden grób dla śp. Bolesława Lewandowskiego.

Rozważając nowe pomysły i plany dalszej akcji, ostatecznie postanowiono zakupić cały pas wzdłuż głównej drogi w sekcji Olier i założyć *KWATERĘ ZASŁUŻONYCH DLA POLSKIEJ FUNDACJI*. Nowa sekcja powstała w 1991 r. niedaleko pierwszej (składającej się z dwóch potrójnych działek) i obejmuje 21 potrójnych działek, czyli 126 miejsc pochówku. Uroczyste poświęcenie Kwatery odbyło się w dniu Wszystkich Świętych w 1988 r.

Pod koniec pierwszego dziesięciolecia aktywa Fundacji wynosiły 301.815,19 dol. W dotacjach wypłacono 101.359 dol. Do 31 grudnia 2003 roku aktywa Fundacji, dzięki wpływom z Kwatery i inwestycjom wyniosły 1.019.483,00 dol. realizując hasło: POLSKA FUNDACJA NA DRODZE DO MILIONA!

Ogółem w ciągu 25 lat istnienia Polska Fundacja wypłaciła:

Koło Przyjaciół Harcerstwa	67.600 \$
Bibliotece Polskiej	190.000 \$
Polskiej Radzie Szkolnej	163.000 \$
Na stypendia na wyższe studia	107.775 \$
Zespołom tanecznym i chórom	38.400 \$
Canadian Foundation for Polish Studies	27.050 \$
Na wydawnictwa i internet	24.900 \$
Kongresowi Polonii Kanadyjskiej (QC)	19.950 \$
Fund. Kulturalnej im. W. Dymnego	18.500 \$

Do końca roku 2003 POLSKA FUNDACJA SPOŁECZNO-KULTURALNA wypłaciła w dotacjach na cele polonijne sumę - 734.507 dolarów.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych wiceprezes Czesław Ochman, jako przewodniczący

Komitetu Darów i Zapisów, odwiedzał w szpitalu p. Eugeniusza Siniewicza. P. Siniewicz, wdowiec i posiadacz domu i poważnych oszczędności pragnął zrobić zapis testamentowy na rzecz organizacji polonijnych w Montrealu. Testament został podpisany w dniu 28 października 1998 r. W myśl tego dokumentu cały majątek p. Siniewicza, oszczędności i nieruchomości, przechodzi na sześć organizacji: Polską Fundację Społeczno-Kulturalną w Quebecu, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów Koło nr 7, Polski Instytut Naukowy w Kanadzie, Komitet Pomocy Dzieciom, Koło Przyjaciół Harcerstwa i parafię kościoła Matki Bożej Częstochowskiej. Wykonawcami jego ostatniej woli zostali prezes Polskiej Fundacji i przewodniczący Komitetu Darów i Zapisów.

Eugeniusz Siniewicz zmarł 14 lutego 2001 r. Według inwentarza sporządzonego przez Kuratorów Publicznych Prowincji Quebec masa spadkowa mogła mieć wartość ponad 300.000 dol. Teraz rozpoczął się żmudny okres upływniania nieruchomości: domu, akcji i obligacji.

We wrześniu 2002 r. Fundacja otrzymała pierwszą część spadku, 180.000 dol., która została uroczyście wręczona, po 30 tys. dol. spadkobiercom. Druga część spadku, 120.000 dol. została rozdzielona, po 20 tys. dol. w styczniu 2003 r. Pozostała reszta, która zostanie wypłacona po załatwieniu wszystkich pozostałości i uregulowaniu zaległych podatków, kosztów prawnych i notarialnych.

Ten największy w historii Polonii Quebeckiej spadek na jej korzyść jest wyłącznie zasługą Polskiej Fundacji, a w szczególności wiceprezesa i przewodniczącego Komitetu Darów i Zapisów, Czesława Ochmana.

W dniu 17 października urny z prochami śp. Eugeniusza Siniewicza i zmarłej wcześniej jego żony, Margaret Thommes-Siniewicz, spoczęły na Kwaterze Zasłużonych dla Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej.

Oprócz dotowania organizacji, instytucji polonijnych i fundowania stypendiów na wyższe studia, Fundacja bierze udział w dofinansowywaniu innych programów mających związek z kulturą i historią Polski.

Wspólnie z Fundacją Kulturalną im. Wiesława Dymnego Fundacja jest sponsorem Teatru Telewizji Polskiej w Konsulacie RP oraz innych imprez urządzanych przez Fundację Dymnego.

W ramach akcji odczytowej Polskiego Instytutu Naukowego Fundacja była współsponsorem m.in. promocji książki prof. Jana Grabowskiego *Historia Kanady*, odczytu Piotra Wandycza *The Second and Third Polish Republics*, dra Wojciecha Ligęzy *Kanada Polskich Poetów*. Fundacja dofinansowała wydanie przez Polski Instytut Naukowy w Kanadzie i Bibliotekę Polską *GRAFIKA POLSKA - ESTAMPES POLONAISES - POLISH PRINTS 1918 - 1939; Groby Żołnierzy P.S.Z. na Cmentarzu Weteranów <Field of Honour> w Pointe-Claire; Polskie Groby na Cmentarzu St-Sauveur-des-Monts; książki Zdzisława Marczyńskiego *Moja przygoda z kontrabasem*; prof. Jana Miodka *Słownika Ojczyzny Polszczyzny* i ostatnio Franciszka Moskala *Z pasją naprzód*.*

Canadian Foundation for Polish Studies powstała w oparciu o Polski Instytut Naukowy celem rozbudzania świadomości polskiego dziedzictwa kulturalnego i historycznego wśród młodego pokolenia Polaków w Kanadzie, jak i rozpowszechniania tych faktów Kanadyjczykom. Polska Fundacja popiera CFPS od samego początku działalności. CFPS wspólnie z Polską Fundacją i Uniwersytetem McGill sponsorowała odczyty, filmy i dialogi z innymi społecznościami.

Znakomici prelegenci jak Norman Davies, Paul Robert Magosci, Michael Steinhaufer,

Mieczysław Biskupski, John Micgiel, Mark Brzeziński i Piotr Wróbel poruszali m.in. tematy jak: *Teaching the History of Poland in North America*; *On the Writing of the History of Peoples and Nation States*; *The Establishment of the Communist Regime in Poland 1945-1948*; *Double Memory: Poles and Jews in World War II*; *Law vs Power: The Struggle for Constitutionalism in Poland*; *The Devil's Playground: Poland in World War II*. Fundacja współsponsorowała z Polish-Jewish Heritage Foundation prelekcję prof. Władysława Bartoszewskiego: *Polish Memory, Jewish Memory: History of Dialogue and Understanding*.

Żegota: The Rescue of Jews in Wartime Poland, autorstwa Ireny Tomaszewskiej i Teci Werbowskiej, oraz *I am First a Human Being: The Prison Letters of Krystyna Wituska*, w przekładzie Ireny Tomaszewskiej, są coraz częściej wykorzystywane w szkolnych programach w Montrealu, Toronto i w stanie Nowy Jork. Ostatnio sztukę opartą o listy Krystyny Wituskiej, opracowaną przez Irenę Tomaszewską, wystawiono w Toronto w czasie wizyty papieża Jana Pawła II z okazji Międzynarodowego Zlotu Młodzieży. W czasie obchodu Tygodnia Holokaustu w Toronto, sztukę wystawiono w synagodze Congregation Habonim i kilku szkołach katolickich i prywatnych .

Wreszcie, pierwsza impreza tego rodzaju: przy współpracy CFPS, Polskiego Instytutu Naukowego, Polskiej Fundacji i Wydziału Nauk Politycznych Uniwersytetu Concordia: *Returning to Europe - The Visegrad Countries: Poland, Hungary, Czech Republic and Slovakia and the Post-Communist Realities*. Planowana następna konferencja: *The Weimar Triangle: Poland - Germany - France*, współspon-sorowana przez CFPS, Fundację, Political Science Dept. McGill i The Centre for German and European Studies University of Montreal, została odłożona do przyszłego roku.

Trzeba jeszcze wspomnieć o serii dokumentalnych filmów o Polsce wyświetlanych w de Seve Cinema Concordia University W tej serii pokazano m.in. *A Force More Powerful*, film o ruchu oporu bez użycia przemocy, z uwzględnieniem „Solidarności”; *A Forgotten Odyssey*, o sowieckiej deportacji Polaków w czasie II Wojny; *Witness to Hope*, biografię papieża Jana Pawła II opartą o pracę autorstwa George WeigeFa; *Poland: A Thousand Years of History and Culture*, dwugodzinny film dokumentalny ukazujący kolekcję sztuki z muzeów i osób prywatnych, z towarzyszeniem utworów polskiej muzyki liturgicznej i klasycznej. Dwa filmy dokumentalne zrobione w 1939 r.: *The Siege*, krótki film dziennikarza amerykańskiego Julien Bryan'a o oblężeniu Warszawy w 1939 r. oraz *The Jews of Poland: Five Cities*, obrazy życia ludności żydowskiej w Warszawie, Krakowie, Białymstoku, Lwowie i Wilnie. Seria ta cieszyła się dużym powodzeniem i będzie kontynuowana w bieżącym roku.

Trzeba także wspomnieć o rzadko spotykanej inicjatywie Polish Canadian Association of Calgary, której głównym motorem jest prezes Anthony C. Muszyński, brat Wandy Muszyńskiej, obecnie prezesa Canadian Foundation for Polish Studies. Obie instytucje ze współsponsarami Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie i oczywiście z Polską Fundacją organizują letnią, jedenastodniową sesję programu edukacyjnego dla młodzieży polonijnej, „Polska w Górach Skalistych.” Celem tego seminarium jest przekazanie młodzieży obszernych informacji, w języku angielskim, o Polsce, jej historii, kulturze i ogólnej wiedzy o kraju. Chodzi tu przede wszystkim o przyswojenie pokoleniu Amerykanów i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia dumy ze swojego polskiego dziedzictwa.

Prelegentami na tym niecodziennym letnim warsztacie będą min. Norman Davies, Krzysztof Zanussi, Andrew Nagórski, prof. Anna Cienciala, autorka książki o Katyniu i zatajaniu prawdy o nim, prof. Tamara Trojanowska, wykładowca literatury polskiej na Uniw. Toronto; ambasador RP Paweł Dobrowolski, Irena Tomaszewska, autorka *Żegoty*, sztuki o Krystynie Wituskiej, współautorka filmu dokumentalnego dla CBC/NBC o Polsce w czasie II Wojny *A Web of War*; oraz Jagna Wright i Aneta Naszynska, które wyprodukowały film dokumentalny o deportacjach 1,7 mln Polaków do Rosji

sowieckiej w latach 1940-41. Zapowiedziany jest również udział w sesji pary popularnych autorów *A Question of Honor*, Lynne Olson i Stanley Cloud'a.

Na początku marca 2004 r. z inicjatywy CFPS odbyła się na Uniwersytecie McGill promocja tej książki, z udziałem pary dziennikarzy amerykańskich. W spotkaniu wzięło udział ponad 300 osób. Następnego dnia, na zaproszenie konsula RP miał miejsce w Konsulacie RP brunch z udziałem autorów i lotników polskich zamieszkałych w Montrealu.

Kanadyjska Fundacja Dziedzictwa Polsko-żydowskiego powstała w r. 1988. Od dwóch lat, z pomocą Polskiej Fundacji, otworzyła stronę internetową (<http://polish-jewish-heritage.org>), „*by dotrzeć nawet do odległych Polaków i Żydów zainteresowanych naszą wspólną historią i dziedzictwem kulturowym, by przyczynić się do rozszerzenia polsko-żydowskiego wzajemnego zrozumienia*”. Sześć wybitnych osób, popierających cele Fundacji, zgodziło się zostać członkami Rady: Władysław Bartoszewski, Zbigniew Brzeziński, Helena Datner, Marek Edelman, Eva Hoffman i Czesław Miłosz. Prezesem Rady Fundacji w Montrealu jest dr Victor Goldbloom.

Północno-amerykańska prasa, tak polska, jak i angielska, publikują niewiele artykułów na tematy stosunków polsko-żydowskich i wspólnego dziedzictwa. Brak jest uczciwych, wyważonych i przede wszystkim prawdziwych tekstów, zamiast kontrowersyjnych i agresywnych artykułów, przeważających w tutejszej prasie. Takie teksty umieszczane są na stronie internetowej PJHF.

Zgodnie z planami Fundacji Dziedzictwa Polsko-żydowskiego, wydano do końca 2003 r. cztery książki ze wspomnieniami z okresu holokaustu: Hanna Wehr, *Ze Wspomnień*, 2001; Sven Sonnenberg, *A Two Step Journey to Heli*, 2001; Elias Bialski, *Patrząc prosto w oczy*, 2002; Gustaw Kerszman, *Jak ginąć, to razem*, 2003. Dalsze książki ze wspomnieniami są w przygotowaniu i będą wydane w ciągu roku 2004.

Od pięciu lat Polska Fundacja wspomaga finansowo stronę internetową Samodzielnego Oddziału b. Żołnierzy Armii Krajowej (www.citinet.net/ak) „*Truth about Poland*”, hasła rzuconego kilka lat temu przez Polską Fundację. Strona internetowa Oddziału AK zawiera zbiór artykułów i listów do redakcji różnych publikacji, prostujących kłamstwa i fałszywe o Polsce, oraz historię Polski i różne źródła dot. historii ostatniej wojny.

Polska Fundacja popiera również, od czterech lat, Corporation Quebec-Pologne pour les Arts, organizującą Festiwal Filmów Polskich w Montrealu.

Zbigniew Matecki

Dnia 29 kwietnia 2004 r.